

YETKİSİZ TEMSİLDE TARAFLARIN HUKUKİ SORUMLULUKLARI¹

Av. Kadir ONAT²

Öz

İşbu makale İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programına istinaden hazırlanan Yüksek Lisans Tezi kapsamında yazılmıştır.

Tüm hukuk sistemleri, yetkisiz hareket eden doğrudan temsilcinin üçüncü tarafa karşı sorumlu olmasını gerektirmektedir. Sorumluluk oluşturulurken genel koşullar kabul edilmekle birlikte, yetkisiz temsilcinin sorumluluğunun kapsamına ilişkin farklı yaklaşımlar benimsenmektedir. Hukuk sistemimizde Türk Borçlar Kanununda 47. madde değişen koşullar dikkate alınarak aşamalı sorumluluk rejimini düzenlemektedir. Yetkisiz temsilcinin sorumluluğu üçüncü kişinin iyi niyetini gerektirmektedir. Davanın açıldığı sırada üçüncü kişinin muhatabın yetkilerini bildiği veya bilmesi gerektiği durumlarda temsilcinin sorumluluğu ortadan kalkmaktadır. Bununla birlikte, üçüncü bir taraftan gelen olumlu veya normatif bilginin suçlu ve yetkisiz temsilcinin sorumluluğu üzerindeki etkisine ilişkin farklı sonuçlara varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yetkisiz, temsil, temsilci, temsil olunan, sorumluluk.

Legal Responsibilities Of The Parties In Unauthorized Representation

Abstract

All legal systems require that an unauthorized direct agent be accountable to a third party. While the general conditions are accepted while establishing the responsibility, different approaches are adopted regarding the scope of the responsibility of the unauthorized representative. In our legal system, article 47 of the Turkish Code of Obligations regulates the progressive liability regime, taking into account the changing conditions. The responsibility of the unauthorized representative requires the good faith of the third party. In cases where the third party knows or should know the authorities of the addressee at the time of filing the lawsuit, the responsibility of the representative is eliminated. However, different conclusions are drawn regarding the effect of positive or normative information from a third party on the liability of the guilty and unauthorized agent.

Keywords: Unauthorized, representative, representative, represented, liability.

¹ İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı kapsamında yazılan "Yetkisiz Temsil Kavramı" isimli Yüksek Lisans Tezinden türetilmiştir.

² İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, kadironat94@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0868-684X

Makale Geliş Tarihi: 04.10.2023, Makale Kabul Tarihi: 05.01.2024

ARAŞTIRMA MAKALESİ (Research Article)

*Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. (This article has been scanned via plagiarism software and reviewed by at least two referees).

Doi: 10.51524/uhusbad.1371307

GİRİŞ

Yetkisiz temsil, bir kişinin başkasının adına veya hesabına yaptığı işlemlerin, bu kişinin yetkisi olmaksızın gerçekleştirilmesidir. Bu durumda, yetkisiz temsil yapan kişi ile temsil edilen kişi arasında hukuki sorumluluklar doğabilir. Temsil edilen kişi genellikle yetkisiz temsil yapan kişinin yaptığı işlemlerden sorumlu olabilir. Ancak bu sorumluluklar ve sonuçlar, çeşitli faktörlere ve yargı sistemine göre değişebilmektedir. Başkası adına yapılan bir işlemin geçerliliği için, vekillik yapan kişinin yetkisi gereklidir. Kural olarak, yetkisiz bir işlem temsilcinin hukuki statüsünü etkilememektedir. Ancak tarafların menfaatlerinin korunması açısından bu kuralın istisnaları bulunmaktadır. Yetkisiz bir işlemin doğrudan temsilci tarafından onaylanması veya üçüncü kişiyi koruyan hükümlerin varlığı, temsilin etkinliğini sağlamaktadır. Temsili etkili kılan gerçeklerin bulunmaması, doğrudan temsilcinin sorumluluğu sorusunu gündeme getirmektedir. Yetkisiz temsilcinin sorumluluğu, temsil kurallarına ilişkin her türlü çalışmanın temelini oluşturur. Tüm hukuk sistemleri, üçüncü kişilerin uğradığı zararlardan yetkisiz doğrudan temsilcinin sorumlu olduğu ilkesini benimsemiştir. Ancak sorumluluğun kapsamına ilişkin çok çeşitli yaklaşımlar mevcuttur. Bu konudaki hükümler, temsil sürecinde yer alan tarafların menfaatlerine verilen önceliğe bağlı olarak farklılık göstermektedir. Hukuk sistemleri, üçüncü bir tarafın yetkisiz bir doğrudan temsilcinin sorumluluğunu iyi niyetle oluşturması gerektiğini öngörür, ancak üçüncü tarafın kötü niyetinin temsilcinin sorumluluğunu etkilemesi durumunda farklı sonuçlar elde edilmektedir.

1. YETKİSİZ TEMSİL KAVRAMI

Temsilcinin yetkisi bulunmamasına veya kendisine verilen yetki sınırlarını aşmasına rağmen temsil olunan adına hukuki işlemler yaptığı hallerde yetkisiz temsilden bahsedilir. Yetkisiz temsilin söz konusu olabilmesi için; temsilcinin üçüncü bir kişi ile hukuki işlem yapması, bu işlemi yaparken temsil yetkisinin bulunmaması ve söz konusu işlemi temsil olunan adına yaptığını açıklaması gerekir (İnceoğlu,2009). Bu sebeple çalışmanın önceki bölümlerinde ifade ettiğimiz gibi dolaylı temsilde temsilcinin kendi adına işlem yapması ve yaptığı hukuki işlemin sonuçlarının da bizzat kendi üzerinde doğması sonucunda yetkisiz temsil ancak doğrudan doğruya temsilde söz konusu olabilir (Sungurbey,1988)

Hukukumuzda yetkisiz temsilin sonuçlarına ilişkin genel olarak TBK m. 46 ve 47’de, özel borç ilişkileri kısmında da vekâletsiz iş görme ile ilgili TBK m. 526-531 arasında düzenlemeler yapılmışsa da hangi hallerde yetkisiz temsilden söz edileceğine ilişkin açık bir kurala yer verilmemiştir, ancak genel ve özel her iki düzenlemeye de bakıldığında aslında

yapılan işlemlerde aşağıda ayrıntılarıyla izah edeceğimiz üzere ya temsil yetkisinin hiç bulunmadığını veya yetkinin aşıldığını ya da ortadan kalktığını görmekteyiz. Bu durumlar yanında doktrinde hâkim olan görüşe göre temsil yetkisinin kötüye kullanılması da bir yetkisiz temsil hali olarak karşımıza çıkmaktadır (İnceoğlu,2009).

Yetkisiz temsil hallerinin bu görünümleri dışında, temsilcinin hiç olmayan hayali bir kişi adına hareket ettiği hallerde nasıl bir yol izleneceği sorusu da önemlidir ki; burada yetkisiz işleme onay verip onu geçerli hale getirebilecek bir temsil olunanın bulunmaması nedeniyle gerçek anlamda bir yetkisiz temsilden bahsedemesek de doktrinde bu hallerde yetkisiz temsile ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanabileceği kabul edilmektedir (İnceoğlu,2009).

2. YETKİSİZ TEMSİLİN UNSURLARI

2.1. Temsilcinin Temsil Yetkisinin Bulunmaması

Temsil yetkisinin, temsilci tarafından temsil olunan adına hukuki işlem yapılmasını ve bu işlemde doğan hakların ve borçların temsil olunanına ait olmasını sağladığını yukarıda belirtmiştik.

Yapılan hukuki işlemde beklenen sonucun elde edilebilmesi için, söz konusu hukuki işlemin tarafının sonuca yönelik iradesini açıklaması gerekmektedir (Antalya/Topuz,2021). Bu irade açıklamasını, işlemin tarafı olan kimse bizzat yapabileceği gibi onun temsilcisi de yapabilmektedir (Antalya,2019). Temsil yoluyla gerçekleştirilen işlemlerde, temsilci temsil olunan tarafından verilen temsil yetkisi kapsamında hukuki işlemi bizzat yapmaktadır. Bu hukuki işlem, temsilcinin irade açıklamasına dayanmakla birlikte hüküm ve sonuçlarını temsil olunanın hukuk alanında doğurmaktadır (Esener, 1961; Eren, 2019; Antalya, 2019). Başkası adına hareket eden kimsenin kanuni veya iradi temsil yetkisi yoksa, yapılan işlem temsil olunan hakkında doğrudan doğruya sonuç doğurmamakta ve yetkisiz temsil hâli söz konusu olmaktadır (Antalya,2019; Altınar,2009).

2.2.Yetkisiz Temsilcinin Temsil Olunan Adına Hareket Etmesi

Türk Borçlar Kanununda temsil, gerçek anlamda temsil olarak kabul edilen doğrudan temsil esas alınarak düzenlenmiştir ve buna göre yetkili ve yetkisiz temsil ayırımına gidilmiştir. Doğrudan temsil ilişkisinin gerçekleşebilmesi için temsilci üçüncü kişi ile hukuki işlem yaparken temsil olunan adına ve hesabına hareket etmesi gerekmektedir (Kocayusufpaşaoğlu,1988; Antalya,2019, Kılıçoğlu,2018; Oğuzman,2020; İnceoğlu,2009). Hukuki işlem kurulurken, temsilci bu sıfatını üçüncü kişiye bildirmezse veya bu durum

üçüncü kişi tarafından anlaşılabilirse, işlemi kendi adına yapmış sayılmaktadır. Bunun sonucunda da, bu işlemin hüküm ve sonuçları o kişiye ait olmaktadır (Kocayusufpaşaoğlu,2017; Eren,2019). Gerçekten de, TBK m. 40/II'de, "Temsilci, hukuki işlemi yaparken bu sıfatını bildirmezse, ..." ibaresiyle temsilcinin başkası adına hareket ettiğine yönelik iradesini ortaya koyması gerektiği ifade edilmektedir. Temsilcinin temsil olunan adına hareket iradesi üç şekilde ortaya çıkabilmektedir (TBK m. 40).

Bunlar, temsilcinin bu iradesini üçüncü kişiye, açıkça veya zımnî (örtülü) şekilde beyan ettiği hâller ile üçüncü kişi açısından hukuki işlemin karşı tarafının temsilci veya temsil olunan olması arasında herhangi bir fark bulunmadığı, diğer bir ifadeyle ilgili için işlem türünden oluşmaktadır (Bucher,1988; Eren,2019) .

2.3.Yetkisiz Temsilcinin Üçüncü Kişi ile Hukuki İşlem Yapması

Temsil kurumu, temsilcinin temsil yetkisine dayanarak yaptığı bir hukuki işlemin hüküm ve sonuçlarının temsil olunanın hukuk alanında doğabilmesi esasına dayanmaktadır (Kutlu Sungurbey,1988).

Yetkisiz temsil, temsilin mümkün olduğu hukuki işlemlerde söz konusu olabilmektedir. Bu husus TBK m. 46/I'de, "Bir kimse yetkisi olmadığı hâlde temsilci olarak bir hukuki işlem yaparsa..." şeklinde belirtilmektedir. Buna göre, yetkisiz temsil durumunun oluşabilmesi için, temsil yetkisi bulunmayan bir kimsenin temsil olunan adına hukuki işlem yapması gerekmektedir. İsviçre-Türk hukukunda, temsile ve yetkisiz temsile ilişkin hükümler (TBK m. 40-48), iki taraflı hukuki işlemler dikkate alınarak düzenlenmiştir. Bununla birlikte, bu hükümler tek taraflı ve çok taraflı hukuki işlemler ile hukuki işlem benzeri işlemlere (ihtarname, tebligat, süre belirleme ve bildirme, ayıp ihbarı, zarara rıza açıklaması gibi) kıyas yoluyla uygulanmaktadır (Kocayusufpaşaoğlu, 1988;Oğuzman2020).

Keza, tipik sosyal davranışlarla kurulan eylemsel sözleşme ilişkilerinde gerçekleştirilen davranışın, hukuki işlem kurma iradesi taşıdığı kabul edildiğinden, bu davranışın da temsilci aracılığıyla gerçekleştirilmesi mümkündür (Akyol,2007; Altner,2009).

Kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanımına ilişkin hukuki işlemlerde ise temsil söz konusu olamayacağı için yetkisiz temsil durumu da meydana gelmemektedir. Bunun yanı sıra, temsil yoluyla gerçekleştirilmeleri mümkün olmayan maddi fiiller ve haksız fiiller, yetkisiz temsile de konu olamamaktadır(Kocayusufpaşaoğlu, 1988; Antalya,2019; Altner,2009)

3. YETKİSİZ TEMSİLİN BAZI HUKUKİ KURUMLARLA İLİŞKİSİ

3.1. Yetkisiz Temsilin Doğrudan Temsil ve Dolaylı Temsil ile İlişkisi

Gerçek anlamda temsil olarak kabul edilen doğrudan temsilde, temsilci temsil olunan adına ve hesabına hareket ettiği için yapılan hukuki işlemin hüküm ve sonuçları doğrudan temsil olunanın hukukuna ait olmaktadır (Sungurbey,1988; Oğuzman,2020; İnan,2014). Dolaylı temsilde ise, temsilci sahip olduğu temsil yetkisine dayanarak, kendi adına fakat temsil olunan hesabına hukuki işlem yapmaktadır (Yavuz,1983;Eren, 2019). Bu nedenle, dolaylı temsilde, temsilcinin üçüncü kişiyle yaptığı hukuki işlemin sonuçları kendisine ait olmaktadır (TBK m. 40/II). Ancak, temsilcinin temsil olunan ile aralarındaki iç ilişki gereğince, bu hak ve borçları temsil olunana ikinci bir işlemle devretmesi gerekmektedir (Kocayusufpaşaoğlu, 2017;Antalya, 2019). Dolaylı temsilci, kendi adına hareket ettiğinden, üçüncü kişi bakımından karşı taraf konumunda yer almakta ve hukuki işlemde doğan yükümlülükleri bizzat yerine getirmek zorundadır. Yetkisiz temsile ilişkin TBK m. 47'nin uygulanabilmesi için temsilcinin başkası adına hareket iradesi ile sözleşmeyi kurmuş olması gerekmektedir (Helvacı, 2018) .

Yetkisiz temsil hâli, ancak doğrudan temsilde söz konusu olabilmektedir. Şöyle ki, yetkisiz temsilde, temsilci başkası adına hareket ederek hukuki işlem yapmaktadır. Doğrudan temsil ile dolaylı temsil arasındaki en önemli ayırım noktasını da başkası adına hareket etme şartı oluşturmaktadır. Dolaylı temsilde, temsilci kendi adına fakat başkası hesabına hareket etmektedir. Bu nedenle, dolaylı temsilde yetkisiz temsil hâlinin ortaya çıkması mümkün değildir. Dolaylı temsil yetkisine sahip olmama durumu, temsil olunan ile temsilci arasındaki bir iç ilişki sorunu olup, bu sorundan üçüncü kişi herhangi bir şekilde etkilenmemekte ve kural olarak yapılan işlem geçerli sayılmaktadır. Nitekim, yetkisiz temsilin söz konusu olabileceği doğrudan temsilde, üçüncü kişinin iyiniyetinin korunduğu hâllerde, dış temsil yetkisi mevcut olup ta iç temsil yetkisinin mevcut olmadığı durumlarda temsilci tarafından yapılan işlem geçerli kabul edilmektedir. Bu bakımdan, yetkisiz temsilde de temsilci sıfatıyla hareket eden kişinin dış temsil yetkisine sahip olup olmadığı esas alınmaktadır (Altınar,2009).

3.2.Yetkisiz Temsilin Vekâletsiz İş Görme ile İlişkisi

Öncelikle, vekâlet ilişkisi ile temsil arasındaki bazı farklılıkları belirtmek gerekmektedir. Vekâlet, ücretsizse, eksik iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olması nedeniyle iki kişinin

karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının varlığı şarttır. Temsil yetkisi ise tek taraflı ve varması gerekli bir irade beyanı ile verilmektedir. Vekâlet sözleşmesi gereğince, vekil ile müvekkil arasında sözleşmeden doğan bir borç ilişkisi meydana gelmekte ve vekile hukuki bir yükümlülük ve borç yüklemektedir. Temsil ise tek taraflı bir hukuki işlem olması nedeniyle etkisini dış ilişkide göstermekte ve temsilci herhangi bir yükümlülük ve borç altına girmemektedir. Temsilci, sahip olduğu temsil yetkisini kullanmak zorunda değildir. Temsil yetkisi içermeyen vekâlet sözleşmesi yapılabilmesi de mümkündür (Schwarz,2006; Esener,1961; Zevkliler,2020; Nomer,2020; Aral,2021; Antalya,2019; Başpınar,2004; Akıncı,2009; Cansel,2017).

Vekâlet sözleşmesinin konusunu bilimsel mütalâ verilmesi, özel ders verilmesi, veterinerin hasta hayvanı tedavi etmesi gibi maddi fiiller oluşturabilmektedir. Ancak, maddi fiiller temsil konusu yapılamamaktadır (Aral,2021; Antalya,2019; Yıldırım,2016; Akipek,2003; Doğan,2021). Yine, vekâlet bir sözleşme olması nedeniyle sözleşmenin taraflarının fiil ehliyetine sahip olması gerekmektedir. Temsilde ise temsilcinin ayırt etme gücüne sahip olması yeterli kabul edilmektedir. Vekâlet sözleşmesi, vekil ile müvekkil arasındaki iç ilişkiye ilişkin olup, temsil yetkisi temsilcinin üçüncü kişilerle yapmaya yetkili olduğu işlemlerle, diğer bir ifadeyle dış ilişki ile ilgilidir (Gülerci2011; Günergök,2010). Vekâlet bir sözleşme biçimidir. Vekâletsiz iş görmede ise adında anlaşıldığı gibi bir vekâlet sözleşmesi bulunmamasına rağmen, iş gören kişi, başkasının işlerini yapmaktadır. Vekâletsiz iş görme, iş gören kişinin hem hukuki işlem yapmasını hem de her çeşit maddi iş yapmasını kapsamaktadır (Akyol,2009; Akbıyık,1999). Vekâlet, vekâletsiz iş görme ve temsil kurumlarının her üçünde de başkası hesabına hareket olgusu bulunması noktasında bir benzerlik olsa da, uygulama alanlarının birbirinden farklı olmasının yanı sıra, başkası adına hareket, vekâletsiz iş görmenin bir unsurunu oluşturmamaktadır (Kırca,1995; Tandoğan,2010). İş görenin, bir başkası adına işgörmeye iradesine sahip olması veya işin başkasına ait olduğunu bilmesine rağmen o işi görmeye başlaması gerekli değildir. Genel olarak iş görme iradesine sahip olması, diğer bir ifadeyle iradesini işin fiili sonucuna yöneltmesi yeterli sayılmaktadır (Tandoğan,2010; Zevkliler,2020).

Bu sebeple, vekâletsiz iş görenin ayırt etme gücüne sahip olması gerekmektedir. Vekâletsiz iş görmede, bir kimse başka bir kimsenin hukuki alanına, bir yetkinliği olmaksızın o kişinin veya kendisinin yararına müdahalede bulunmaktadır. Burada vekâletsiz iş gören, bu müdahaleyi iş sahibi yararına yapıyorsa gerçek vekâletsiz iş görme, kendisi ya da başka bir kişi yararına yapıyorsa gerçek olmayan vekâletsiz iş görme hâli ortaya çıkmaktadır.

Yetkisiz temsil ile vekâletsiz iş görme arasında, bazı farklılıklar bulunmaktadır. İlk olarak yetkisiz temsil, sadece hukuki işlemlerin yapılmasında söz konusu olabilirken; vekâletsiz iş görme hem hukuki işlemlerde hem de maddi fiillerde görülebilmektedir. İkincisi, yetkisiz temsilde temsil yetkisi, vekâletsiz iş görmede ise vekâlet yoktur. Vekâlet sözleşmesi ile temsil yetkisi birbirinden ayrı kavramları ifade etmektedir (Kutlu Sungurbey,1988; Yelmen,2015).

Vekâletsiz iş görme hükümlerinin uygulanabilmesi için tek şart, vekâlet olmadan o işin görülmüş olmasıdır. Temsil yetkisinin varlığı, tek başına vekâletsiz iş görme hükümlerinin uygulanmasını engellememektedir. Temsil yetkisi, tek taraflı bir irade beyanı ile verilebildiği için tarafların bu hususta ayrıca sözleşme yapmaları gerekmemektedir (Akyol,2007). Vekâletsiz iş görenin iş sahibi adına hukuki işlem yapması hâlinde, yetkisiz temsilci ile vekâletsiz iş gören sıfatı aynı kişide birleşebilmektedir. Fakat vekâletsiz iş görmeyle yetkisiz temsilin birlikte bulunabilmesi için vekâletsiz iş görenin aynı zamanda iş sahibi adına davranmış olması gerekmektedir(Kutlu Sungurbey,1988). Üçüncü farklılık, yetkisiz temsil ilişkisi, yetkisiz temsilci ile sözleşmenin karşı tarafı olan üçüncü kişi arasındaki dış ilişkiyi ifade etmektedir. Bu dış ilişkiye, TBK m. 46 ve 47'deki kurallar uygulanmaktadır.

Yetkisiz temsilci ile temsil olunan arasındaki ilişki ise iç ilişki niteliğinde olup, bu ilişki TBK m. 526-531'deki vekâletsiz iş görmeye ilişkin kurallara göre sonuç doğurmaktadır (Kutlu Sungurbey,1988;Yelmen,2015;Kırca,1995; Akbıyık, 1999). İç ilişkide vekâletsiz iş görmenin TBK m. 531'e göre onaylanması, dış ilişkide TBK m. 46'ya göre sözleşmenin onaylanmasından bağımsızdır. Bunlardan ilki iç ilişkiyi, ikincisi ise dış ilişkiyi etkilemektedir.

3.3.Vekâletsiz İş Görmenin Temsil Hukukunda Uygulama Alanı Bulduğu Haller

Temsil olunanın, bunlardan birini onaylayıp diğerini onaylamaması mümkündür. Ancak, iş görme iş verenin menfaatine ise ya da iş veren vekâletsiz iş görmeye onay vermişse, çoğunlukla yetkisiz temsile de onay verilmektedir(Kırca,1995) .

Diğer bir husus, vekâletsiz iş görmede iş gören ve iş sahibi olmak üzere iki taraf bulunmaktadır. Yetkisiz temsilde ise hukuki işlemin tarafları ve yetkisiz temsilci şeklinde üç kişinin olması zorunludur (Tiftik,2016) .

Yetkisiz Temsil ile Vekâletsiz Ulak (Haberci) İlişkisi

Temsilci, temsil yetkisi kapsamında temsil olunan adına üçüncü kişiyle hukuki işlem yaparken kendi iradesini başkası adına açıklamaktadır. Ulak (haberci) ise, hukuki işlemlerin yapılmasında bir kimsenin irade açıklamasını başka bir kişiye ulaştırarak aracı kişidir. Ulak başkası adına hukuki işlem yapmayıp, sadece kendi bilgisine sunulan irade açıklamasını başka bir kişiye iletmektedir (Kutlu Sungurbey,1988; Akyol,2007; Antalya, 2019; Akıncı,2019; Cihan,2016; Cansel,2017). Ulak, herhangi bir irade oluşturmamakta, sadece fiili bir görevi yerine getirmektedir (Nart,2009). Aracı kişinin, temsilci mi yoksa ulak mı olduğu, irade sakatlıklarında ve iyiniyetin sonuca etki ettiği durumlarda kimin iradesinin ya da bilgisinin esas alınacağı bakımından önem taşımaktadır (Schwarz,2006; Tekinay,1993).

Bu sebeple, temsilci başkası adına olsa da kendi iradesini açıkladığı için ayırt etme gücünün olması gerekmektedir. Aksi takdirde, yapılan işlem geçersiz sayılmaktadır. Ulak ise maddi bir role sahip olduğundan, ulaştırdığı iradenin içeriğine ve anlamına dair bir fikrinin olması şart değildir. Ulak ta temsilciden farklı olarak ehliyet aranmamaktadır. Bununla birlikte, yaptığı işin niteliğini anlamlandırabilecek zihin ve akıl seviyesine sahip olması gerekmektedir (Schwarz,2006; Antalya,2019). Bazı yazarlara göre ulak, “bilinç ve irade yoksunu alet”, “konuşan mektup”, “eylemli hizmetçi”, “ministerium tantummodo praestat”, “phonograph (ses bantı)” dır. Bir çocuk veya bir akıl hastası, ulaklık görevini reşit normal bir insan kadar yerine getirebilmektedir (Akyol,2009).

Yetkisiz temsilde, temsil yetkisi verilmediği hâlde temsil olunan adına ve hesabına hukuki işlem yapılmaktadır. Yetkisiz ulakta ise, ulağın hukuki işlem yapması söz konusu değildir. Ulağın, muhataba iletilmek üzere kendisine yöneltilen irade açıklamasını olduğu gibi herhangi bir ekleme yapmadan muhatabına ulaştırma görevi bulunmaktadır.

Temsilci de olduğu gibi ulakta da yetkisizlik veya vekâletsizlik hâli olabilmektedir (Akyol, 2009). Yetkisiz temsilin onanması ve onanmaması durumunda ortaya çıkabilecek sorumluluğa ilişkin kuralları düzenleyen TBK m. 46 ve m. 47'nin, vekâletsiz ulağın ulaştırdığı açıklamalara da kıyasen uygulanıp uygulanmayacağı hususu tartışmalı olmakla birlikte, yetkisiz temsilcinin davranışıyla benzerliği, her iki durumda da üçüncü kişinin güveninin boşa çıkması nedeniyle uğrayabileceği zarar da dikkate alınarak, bu hükümlerin uygulanabileceği kabul edilmektedir (Kutlu Sungurbey,1988; Belgesay,1941).

İrade açıklaması aracı bir kişiyle, diğer bir ifadeyle ulak aracılığıyla kullanıldığında, muhatap ile arasında bir güven ilişkisi meydana gelmektedir. Muhatap, ulak aracılığıyla aldığı icap üzerine kabul beyanında bulunurken, sözleşmenin kurulacağına güvenmektedir. Ancak, ulağın yetkisiz olması da söz konusu olabilmektedir. Bu durumda, sözleşmenin

kurulmasında aracı kullanmayan muhatabın hukuken korunması gerekmektedir. Yetkisiz ulak hâlinde, muhatabın güveni korunurken, özellikle yetkisiz temsil hükümlerine başvurulabilmektedir (Akyol,2009).

3.4.Yetkisiz Temsil ile Yetkisiz Organ İlişkisi

Tüzel kişi, kanun ve kuruluş belgeleri uyarınca gerekli organlara sahip olduğunda fiil ehliyetini kazanmakta ve iradesini organları aracılığıyla açıklamaktadır (TMK m. 49- 50). Tüzel kişi, organları tarafından temsil edilmektedir (Akcan,1999). Bu organlar bakımından, her ne kadar temsil kavramı kullanılmakta ise de, burada TBK m. 40 vd. uyarınca bir temsil hâli mevcut değildir (Kartal,2019; Demir,2015; Cansel/Özel,2017). Zira, organ tüzel kişinin bir parçasını oluşturmaktadır. Temsilde ise, temsil olunandan bağımsız temsilci adı verilen başka bir kişi daha bulunmaktadır. Organ, temsilciden tamamen farklı olduğundan, tüzel kişinin fiil ehliyetini düzenleyen TMK m. 49 ve m. 50, tüzel kişinin temsilcisi hakkında uygulanmamaktadır. Bu durumda, Türk Borçlar Kanununda temsili düzenleyen 40 vd. maddelerinin tüzel kişinin temsilcisi hakkında uygulanabileceği ifade edilmektedir. Bununla birlikte, tüzel kişinin organı temsil yetkisine sahip olmadığı hâlde veya temsil yetkisinin sınırları dışına çıkarak tüzel kişi adına işlem yaptığı takdirde, hangi kuralların uygulanacağı sorunu karşımıza çıkmaktadır. Böyle bir durumda, yetkisiz temsile ilişkin TBK m. 46 ve m. 47'nin kıyasen uygulanması isabetli olacaktır (Kutlu Sungurbey,1998) .

4. YETKİSİZ TEMSİLİN GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

Yetkisiz temsilin ilk görünüm biçimi, temsilci gibi davranan kişiye aslında temsil yetkisinin hiç verilmemiş olduğu haldir. Bu halde sözde temsilcinin varlığını ileri sürdüğü temsil yetkisinin hiçbir dayanağı yoktur ve sözde temsil olunan tarafından yapılan herhangi bir yetkilendirmeden de bahsedilemez (Akyol,2009).

Yetkisiz temsilin bir başka görünümü, temsil yetkisinde sınırın aşılması halidir ki; burada temsilci hukuki işlem gerçekleştirirken kendisine verilen yetki sınırlarını aşmış ve sınırları aştığı ölçüde askıda geçersiz, sınırları çerçevesinde hareket ettiği kadarıyla da geçerli bir hukuki işlem yapmıştır, ancak bununla birlikte TBK m. 27/2 gereği hukuki işlemi bölümlere ayırmak mümkün değilse veya hukuki işlemin bir kısmının geçersiz olması halinde tamamı bir anlam ifade etmeyecekse hukuki işlemin tamamını geçersiz kabul etmek gerekir (Şen,2016).

Temsil yetkisinin; sözde temsilciye, üçüncü kişi ile hukuki işlem yaptığı esnada henüz verilmemiş olması hali de yetkisiz temsilin bir görünümü olup bu halde hukuki işlem

yapıldıktan sonra temsil yetkisinin verilmesi sonucu değiştirmeyeceği gibi, temsil olunan tarafından sonradan verilen onay da temsil yetkisi sayılamaz (Akyol,2009).

Temsilcinin temsil yetkisinin sona erdiğini veya geri alındığını bilmesine rağmen hukuki işlemler yaptığı hallerde de yetkisiz temsil söz konusudur(Tiftik,2016) . Bununla birlikte temsilci, TBK m. 45/1 gereği yetkisinin sona erdiğini bilmiyorsa veya bilmesi de gerekmiyorsa yapılan hukuki işlem geçerlidir ve yetkisiz temsilden de bahsedilemez (Tiftik,2016).

Temsil yetkisi verenin ehliyetsiz olması, temsil yetkisinin ahlaka aykırılığı, temsil yetkisinin yanılma, aldatma, korkutma gibi irade sakatlıkları nedeniyle iptal edilmesi gibi nedenlerle temsil olunan tarafından temsilciye verilen temsil yetkisinin geçersiz olduğu hallerde de yetkisiz temsil söz konusudur (Akyol,2009). Temsil olunanın aynı hukuki işlemin yapılması için birden fazla temsilciye yetki verdiği birlikte temsil ilişkisinde; temsilciler söz konusu hukuki işlemin kurulmasında birlikte hareket etmek zorunda oldukları halde, hukuki işlemi tek başına yapmışlarsa bu durumda da yetkisiz temsil söz konusu olur (Akyol,2009) .

Temsilcinin temsil olunan tarafından kendisine verilen yetki sınırları içinde hareket etmekle birlikte temsil olunanın çıkarlarına aykırı davranıp yetkisini TMK m.2 düzenlemesine aykırı şekilde kötüye kullandığı ve bu durumu bilen veya bilmesi gereken üçüncü kişilerle hukuki işlem yaptığı hallerde de yetkisiz temsilden bahsediriz (Sungurbey,1988). Bu halde temsilci ile üçüncü kişi hileli davranışlarıyla temsil olunanı bir hukuki işlemle bağlamak istediklerinden temsilciyi yetkisiz sayarak temsil olunanın haklarını korumak gerekir (Tiftik,2016).

5. YETKİSİZ TEMSİLİN HÜKÜM VE SONUÇLARI

5.1. Hukuki İşlemin Askıda Kalması

Yetkisiz temsilci tarafından yapılan hukuki işlem; kurulmuş olmakla birlikte temsilcinin de temsil olunanın da hukuk alanında hüküm ve sonuç doğurmaz, ayrıca hukuki işlemin tarafları alacaklı ve borçlu sıfatına sahip olmaz (Şen,2016).

Burada hukuki işlem askıda geçersiz olmakla birlikte bu geçersizlik kesin olmayıp işlemin karşı tarafı olan üçüncü kişi askı süresi içinde işlemle bağlıdır, aynı şekilde temsil olunanın da bu işlemle bağlı olması için bir sonraki başlıkta izah edeceğimiz üzere işleme onay (icazet) vermesi gerekir (Eren,2017). Temsil olunanın, yetkisiz temsilci tarafından yapılan hukuki işleme onay vermesi halinde işlem baştan itibaren geçerli olur, ancak onay

vermemesi halinde temsil yetkisi yokluğu nedeniyle işlem baştan itibaren geçersiz olur (Eren,2017).

Yetkisiz temsilde kural bu olmakla birlikte; özellikle TMK m. 2 doğrultusunda dürüstlük kuralı gereği bazı istisnai hallerde temsil yetkisinin yokluğuna ve temsil olunan tarafından da onay verilmemesine rağmen; yetkisiz temsilci tarafından yapılan hukuki işlemler temsil olunanı bağlar (Yelmen,2015).

Yargıtay kararlarına da yansıyan şekilde temsil olunanın, yetkisiz temsilcinin düzenlediği başka çekleri benimseyip ödemesi örneğindeki gibi yetkisiz temsilci tarafından daha önce bu yönde yapılan iş ve işlemleri itiraz etmeden benimsemesi(Yelmen,2015), temsil olunanın öncesinde üçüncü kişi ile geçerli bir sözleşme vaadi yaptığı halde temsilcinin temsil yetkisi olmadan bu sözleşme vaadine dayanarak temel sözleşmeyi kurmasına rağmen; temsil olunanın onay vermediğini belirterek sözleşmenin geçersiz olduğunu iddia etmesi(Akyol,2009), gibi durumlarda TMK m.2 gereği temsil olunanın dürüstlük ilkesine aykırı itirazları dikkate alınmadan yetkisiz temsilci tarafından yapılan işlem temsil olunanı bağlar.

5.2.Onay

Onay; yetkisiz temsil halinde askıda geçersiz olan hukuki işlemin geçerli hale gelmesi için, temsil olunan tarafından tek taraflı ve varması gerekli bir irade beyanı ile yapılan kurucu yenilik doğuran bir işlemdir (Eren,2017).

Onayın kurucu yenilik doğuran bir işlem olmasının en önemli sonucu, karşı tarafın hukuk alanına ulaşip sonuç doğurmasından sonra geri alınamaması ve hiçbir koşul veya şarta bağlanamamasıdır (İnceoğlu,2009).

Yetkisiz temsil nedeniyle askıda geçersiz olan hukuki işlemin geçerli hale gelebilmesi için onay beyanında bulunacak kimse kural olarak temsil olunan olmakla birlikte, yetkisiz temsilcinin birden fazla temsil olunan için hukuki işlem yapması halinde işlemin geçerliliği tüm temsil olunanların onay vermesine bağlıdır(İnceoğlu,2009) . Temsil olunanın onay beyanının muhatabı ise; yetkisiz temsilcinin kendisi ile işlem yaptığı üçüncü kişi veya bu kişinin temsilcisidir (Eren, 2017).

Onay verilmesi kural olarak herhangi bir şekilde bağlı olmamakla birlikte, onayın; açık bir irade beyanı ile veya temsil olunanın kendi edimini yerine getirmesi ya da üçüncü kişinin

edimini kabul etmesi gibi davranışlarla zımnen de verilebileceği kabul edilmektedir (İnceoğlu, 2009).

Hukuki işlemin askıda kalması başlığı altında da ifade ettiğimiz üzere; temsil olunan onay verene kadar yetkisiz temsilcinin kendisi ile işlem yaptığı üçüncü kişi bu işlem ile bağlı olduğundan TBK m. 46/2'de üçüncü kişinin temsil olunana uygun bir süre verip bu süre içinde işleme onay verip vermeyeceğini bildirmesini isteyebileceği ve bu sayede içinde bulunduğu hukuki belirsizliği ortadan kaldırılabileceği düzenlenmiştir (Helvacı,2018).

Bu sayede temsil olunanın belirlenen uygun sürede işleme onay vermemesi halinde kendisiyle işlem yapılan yetkisiz temsilci de o işlemle bağlı olmaktan kurtulur (Helvacı,2018) .

Burada üçüncü kişinin temsil olunana vereceği uygun sürenin ne olduğu TBK m. 46/2'de belirtilmediğinden, somut olayda yapılan hukuki işlemin niteliği, önemi, hacmi, karmaşıklığı gibi hususlar da göz önünde bulundurularak temsil olunana teklifin varması gereken, temsil olunanın düşünmesi gereken ve aynı şekilde cevabını ulaştırması gereken sürenin toplamının uygun süre tayin edilirken dikkate alınması gerektiği kabul edilmektedir (İnceoğlu,2009) .

Üçüncü kişinin verdiği uygun süre sonunda temsil olunan tarafından işleme onay verilmesi halinde bu onay geriye etkili sonuç doğurup yapılan işlemi kesin olarak geçerli hale getirir ve hukuki işlem en başından itibaren temsil yetkisi varmış gibi hüküm ve sonuç doğurur (İnceoğlu,2009).

Onay işleminin geriye etkili sonuç doğurmasının en önemli faydası; temsil olunanın zaman içinde ve değişen şartlara göre üçüncü kişi aleyhinde spekülasyon yapma imkanını ortadan kaldırması ve haklı olarak sözleşmenin yapıldığı andaki şartlarla bağlı olmak isteyen üçüncü kişinin haklarını korumasıdır (İnceoğlu,2009).

Temsil olunan tarafından hukuki işleme onay verilmemesi veya üçüncü kişi tarafından belirlenen uygun süre içinde hukuki işleme onay verilmesi yönündeki talebin reddedilmesi halinde ise; hukuki işlemin askıda geçersizlik durumu sona erer ve işlem geriye etkili olarak kurulduğu andan itibaren kesin olarak geçersiz hale gelir(Helvacı,2018).

6. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN HAK ve SORUMLULUĞU

Yetkisiz temsilde üçüncü kişi, TBK m.46/1 ve 2 gereği yapılan hukuki işlem temsil olunan tarafından açık veya zımni şekilde reddedilinceye kadar o işlemle bağlıdır, ancak

bunun yanında üçüncü kişi TBK m. 46/2 gereği temsil olunana uygun bir süre vererek bu süre içinde işlemin onaylanıp onaylanmayacağını bildirmesini de isteyebilir (Eren,2017).

Hangi şekilde olursa olsun temsil olunan tarafından işlemin onaylanmaması halinde ise; üçüncü kişi bakımından da işlemin bağlayıcılığı ortadan kalkar, askıda geçersizlik durumu sona erer ve işlem kesin olarak hükümsüz hale gelir (Yelmen,2015).

Hukuki işlemin temsil olunan tarafından onanmaması halinde üçüncü kişi kural olarak temsil olunandan zararlarının giderilmesini isteyemez, ancak daha önce de belirttiğimiz üzere; TBK m. 44/2 gereği temsil olunan tarafından temsilciye yetki belgesi verilmişse ve yetki sona ermesine rağmen yetki belgesinin iadesi için gerekenler yapılmamışsa temsil olunan culpa in contrahendo esaslarına göre üçüncü kişinin menfi zararlarını karşılamak zorundadır (Yelmen,2015).

Yetkisiz temsilde; üçüncü kişi, yukarıda bahsettiğimiz halde istisnai olarak temsil olunandan talep edebileceği tazminat yanında kural olarak kendisi nezdinde temsil yetkisinin var olduğu izlenimi yaratan yetkisiz temsilciden uğradığı zararların tazminini de culpa in contrahendo esaslarına göre isteyebilir, ancak TBK m. 47/1 gereği üçüncü kişi temsilcinin temsil yetkisinin olmadığını biliyorsa veya bilmesi gerekiyorsa yetkisiz temsilciden uğradığı zararların tazminini isteyemez (Yelmen,2015).

Temsil yetkisinin yokluğu halinde temsil olunan tarafından onay verilmemesi sonucunda kesin olarak geçersiz hale gelen işlem nedeniyle üçüncü kişi ve yetkisiz temsilci birbirlerine verdiklerini geri alabilmek için dava konusunun taşınır, taşınmaz veya misli eşya olmasına göre istihkak ya da sebepsiz zenginleşme davası açabilirler (Eren,2017).

Bununla birlikte üçüncü kişi; hukuki işlem, temsil olunan tarafından onanmış olsa bile onamaya kadar geçen sürede zarara uğrayabileceğinden bu halde de yetkisizliğini bilen veya bilmesi gereken kusurlu temsilciden culpa in contrahendo esaslarına göre gecikme tazminatı talep edebilir (Yelmen,2015).

7. YETKİSİZ TEMSİLCİNİN SORUMLULUKLARI

Yetkisiz temsilci tarafından yapılan işleme, temsil olunan tarafından açık veya örtülü şekilde onay verilmemesi halinde; yapılan işlemin geçmişe etkili olarak geçersiz olmasının sonucunda üçüncü kişi, uğradığı zararların tazminini TBK m. 47/1 ve 2 çerçevesinde yetkisiz temsilciden isteyebilir (Sungurbey,1988).

Temsilcinin temsil yetkisinin bulunduğuna haklı olarak güvenen üçüncü kişi, bu güvenin ihlali sonucu uğradığı zararları yetkisiz temsilciden culpa in contrahendo (sözleşme görüşmelerinden doğan sorumluluk) esaslarına göre ister. Ancak yetkisiz temsilin söz konusu olduğu durumlarda birçok culpa in contrahendo sorumluluğundan farklı şekilde sorumluluk süjesi; kurulması amacıyla görüşmelere başlanan sözleşmenin taraflarından biri değil, temsil yetkisinin varlığına ve bu sebeple kurulacak sözleşmenin geçerli olacağına dair karşı taraf nezdinde güven uyandıran yetkisiz temsilcidir (Demircioğlu,2009).

Culpa in contrahendo sorumluluğu yaratılan haklı güvenin ihlaline dayanan bir sorumluluk türü olduğundan burada sorumlu tutulacak kişinin kurulacak sözleşmenin tarafı olması gerekmediği gibi sözleşmenin geçerli şekilde kurulması veya geçersiz olması da sorumlu tutulmak için önem taşımaz (Demircioğlu,2009). Nitekim TBK m. 47 hükmü ile kanun koyucu da sorumluluk esasını kurulacak sözleşmeye veya taraflarına göre değil haklı güveni ihlal eden davranışın sahibine göre düzenlemiştir (Demircioğlu,2009).

Yetkisiz temsilcinin culpa in contrahendo esasları doğrultusunda sorumlu tutulabilmesi için; üçüncü kişi ile yetki olmadan işlem yapması ve bu işlemin kanuna veya ahlaka aykırılık, imkânsızlık, ehliyetsizlik gibi başka sebeplerle değil doğrudan temsil olunan tarafından işleme onay verilmemesi nedeniyle geçersiz olması gerekir (Akyol,2009).

Yetkisiz temsilcinin sorumluluğuna gidilebilmesi için; bu şartlar yanında ayrıca kusurunun varlığı aranmaz, ancak kusurunun varlığı halinde TBK m. 47/2 gereği sorumluluğu ağırlaşır ve üçüncü kişinin işlemin geçersiz olmasından doğan menfi zararları yanında diğer zararlarını da hakkaniyet gerektiriyorsa karşılamak zorunda kalır (Akyol,2009).

Burada kusursuz ve yetkisiz temsilci işlem hiç yapılmıyaydı üçüncü kişinin malvarlığı ne halde olacaksa söz konusu malvarlığını o hale getirmekle, özellikle sözleşmenin kurulmasına dönük masraflar, ifaya hazırlık masrafları, kaçırılan sözleşme fırsatları ve yargılama giderleri gibi masrafları tazmin etmekle yükümlüdür (İnceoğlu,2009).

Yetkisiz temsilcinin kusuru olmasa da sorumluluğu bu şekildeyken ayrıca kusurunun bulunması halinde ise; somut olayın özelliklerine göre ve üçüncü kişinin büyük ekonomik zararlar görmesi, yetkisiz temsilcinin kendisine verilen yetki belgesini kasti veya ağır kusuru nedeniyle iade etmemesi gibi hakkaniyetin gerektirdiği durumlarda menfi zararları aşan diğer zararlar konusunda da TBK m. 47/2 gereği tazmin yükümlülüğü vardır (Helvacı,2018).

Yetkisiz temsil nedeniyle yukarıda izah ettiğimiz şekilde temsilcinin sorumluluğuna culpa in contrehendo esasları çerçevesinde gidilmekle birlikte; TBK m. 47/2 gereği yetkisiz temsilci, işlemin yapıldığı anda kendisiyle işlem yapan üçüncü kişinin yetkisizliği bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispat ederse tazmin sorumluluğundan kurtulur (Akyol,2009).

Burada kendisiyle işlem yapılan üçüncü kişi, yetkisizlik halini kendi öğrenmiş olsa da veya bu durum bizzat temsilci tarafından kendisine iletilse de durum değişmez ve en başından itibaren bilerek ve isteyerek temsil olunanın zararına hareket etmesi nedeniyle temsilciye güvendiğini ileri sürüp temsilciden herhangi bir tazminat talep edemez (Akyol,2009).

Yetkisiz temsilde üçüncü kişinin yetkisiz temsilciye karşı ileri sürebileceği haklar yanında yetkisiz temsilcinin de temsil olunan ile arasındaki iç ilişki gereği temsil olunanın onay verme yükümlülüğü bulunmasına rağmen onay vermediği hallerde bu ihlalden kaynaklı zararlarını temsil olunanın isteme hakkı vardır (İnceoğlu,2009).

8. YETKİSİZ TEMSİL OLUNANIN HAK ve SORUMLULUĞU

Yetkisiz temsil halinde temsil olunan; kural olarak, onay vermediği ve kendisi bakımından geçersiz bir hukuki işlemle ilgili hiçbir hak ve sorumluluk altına girmez, tazminat da ödemez; ancak temsil olunanın üçüncü kişi nezdinde haklı bir hukuki görünüş yarattığı, temsil yetkisi verirken kusurlu davrandığı, temsilcinin yetkisini aşmasına bizzat neden olduğu, yetkisiz temsilcinin TBK m. 116 doğrultusunda yardımcı şahıs veya TBK m. 66 gereği çalışma yardımcısı olduğu hallerde sorumluluğuna gidilebilir (Yelmen,2015).

Temsil olunanın gerekli dikkat ve özeni göstermeyip bir başkasının yetkisiz şekilde kendi adına işlemler yapma ihtimalini bilmesine rağmen sessiz kalması ve özellikle temsilcinin yetkisini aşacağıyla ilgili ciddi şüphelerinin olması halinde durumla ilgili üçüncü kişileri bilgilendirmemesi sonucunda kusuru nedeniyle culpa in contrehendo esasına göre sorumluluğu söz konusudur (İnceoğlu,2009).

Yetkisiz temsilde yukarıda açıklandığı üzere sınırlı da olsa temsil olunanın sorumluluğuna gidilebileceği gibi, aynı zamanda temsil olunan da yetkisiz temsilcinin kendisini zarara uğratan hareketleri nedeniyle eğer aralarında vekâlet veya hizmet gibi bir ilişki varsa sözleşmeden doğan sorumluluk ilkeleri uyarınca, aksi halde ise haksız fiil sorumluluğu ve her halde vekâletsiz iş görenin sorumluluğu gereğince zararlarının giderilmesini talep edebilir (Yelmen,2015).

9. TEMSİL OLUNAN İLE TEMSİLCİ ARASINDAKİ İLİŞKİDEN DOĞAN SORUMLULUK

Temsil olunanın, kural olarak yetkisiz temsilcinin işlemine onay verme zorunluluğu bulunmadığından, zarar görme ihtimâlinin de olmadığını söylemek mümkündür. Ancak, istisnai durumlarda, özellikle üçüncü kişinin iyini yetinin korunduğu hâllerde, temsil olunan yapılan hukuki işlem ile bağlı sayılmaktadır. Bunun dışında, temsilcinin davranışlarından sorumluluk veya yetki belgesini geri alma hususunda ihmâl nedeniyle üçüncü kişiye karşı tazminat yükümlülüğü doğabilmektedir (İnceoğlu,2009).

Temsil yetkisinin sınırları aşılarak bir işlem yapılması durumunda, çoğunlukla temsil olunan ile temsilci arasında vekâlet ya da hizmet sözleşmesi gibi bir iç ilişki bulunmaktadır. Temsil olunan bir zarara uğramışsa, iç ilişki kapsamında kusurlu temsilciden tazminat talep edebilmektedir. Temsil yetkisinin hiç verilmediği veya yetkinin sona erdiği bir durumda ise yetkisiz temsilci ile temsil olunan arasında bir iç ilişki olmadığı için vekâletsiz iş görme, haksız fiil ya da sebepsiz zenginleşme hükümlerinin uygulanması söz konusu olabilmektedir (Berger,2008; Zäch,1990; Bucher,1988; Kocayusufpaşaoğlu,2017).

Taraflar arasındaki iç ilişki uyarınca, temsil olunanın onay verme yükümlülüğü doğabilmektedir. Bu yükümlülüğe aykırı şekilde onay vermenin reddi hâlinde, temsilci TBK m. 47 gereğince üçüncü kişiye ödediği tazminatı, temsil olunandan isteyebilmektedir. Diğer taraftan, böyle bir iç ilişki mevcut olmamakla birlikte, temsil olunanın vekâletsiz iş görme olgularını onaylaması da mümkün olabilmektedir. Böyle bir durumda ise iç ilişkideki uyumsuzluğun, artık vekâlet hükümlerine (TBK m. 531) göre çözümlenmesi gerekmektedir. Ancak, bu onay yetkisiz temsilcinin işlemine onay verildiği anlamını taşımamaktadır. Diğer bir ifadeyle, dış ilişki bakımından verilmiş bir onay bulunmamaktadır (Violand,1988; Akyol,2006). Bu durumda, yetkisiz temsilci TBK m. 47 gereğince üçüncü kişiye ödediği tazminatı vekâlet hükümlerine dayanarak temsil olunana rücu edebilmektedir. İç ilişkide de temsil olunanın onayı yoksa, vekâletsiz iş görme hükümleri uygulama alanı bulmaktadır (Watter,2007). Böyle bir hâlde ise, yetkisiz temsilcinin kurduğu sözleşmenin temsil olunana menfaat sağlayıp sağlamadığı hususu önem kazanmaktadır. Yetkisiz temsilci tarafından yapılan iş, temsil olunanın menfaatine ise gerçek vekâletsiz iş görme (TBK m. 529) kapsamında rücu edilmektedir (Belgesay,1941).

SONUÇ

Yetkisiz temsilde sorumluluğu, güven sorumluluğu ve suçluluk kontrahendo unsurlarıyla bulunabilir. Güven sorumluluğu, ayrılık arasındaki güven ilişkisine dayanan davranışların boyutundan ayrılır. Culpa in contrahendo ise, karşılıklar arasındaki ön anlaşmaların bozulmasından kaynaklanan bir sorumluluk şeklidir.. Yetkisiz temsilde, temsil olmanın sorumluluğu söz konusu olabilir. Temsil olunan, yetkisiz temsilci tarafından yapılan hukuki işlemi onaylamadığı takdirde, yetkisiz yetkilinin sorumluluğu devralınabilir. Yetkisiz temsilci, temsil olunanın onayını almadan hareket ettiği için, temsil olunanın zarar görmesi durumunda sorumludur. Bu durumda, yetkisiz temsilcinin güvenini geliştirerek gücünü artırıyor. Diğer taraftan, yetkisiz temsilde üçüncü kişinin sorumluluğu bulunabilir. Üçüncü kişi, yetkisiz temsilcisinin yetkisiz olması veya bilmesi gereken halde, hukuki işlemin yapılması devam ederse, sorumluluğun silinmesi kaybedilebilir. Yani, üçüncü kişi, yetkisiz yetkilinin bilgilerinin hareket ettirildiği zaman, yetkisiz sorumluluğun ortadan kaldırılması ve üçüncü kişi zarar görse bile yetkisiz yetkiliye karşı bir talepte bulunamaz. Sonuç olarak, yetkilinin temsiline sorumluluğu, güvenin sorumluluğu ve suçluluk kontrahendo kavramlarına dayanır. Temsil olunmanın sorumluluğu, yetkisiz temsilcisinin eylemlerini onaylamaması durumunda ortaya çıkabilir. Üçüncü şahsın sorumluluğu ise, yetkisiz temsilcinin yetkisiz hareket etmesi durumunda izin verilebilir.

BEYANLAR

- Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.
- Çıkar Çatışması: Yazar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.
- Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.
- Katkı Payı: Tek yazarlıdır.

KAYNAKÇA

- Acar, S. (2006). Kambiyo senetlerinde temsil yetkisindeki sakatlıklar ve sonuçları, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 1(2), 27-42.
- Akcan, R. (1999). İcra hukukunda temsil, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7(1-2), 21-62.
- Akıncı, Ş. (2019). Borçlar hukuku bilgisi (genel hükümler), Konya: Sayram Yayınları.
- Akipek, Ş. (2003). Alt vekâlet, Ankara: Yetkin Yayınları.
- Akyol, Ş. (2006). Dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı, İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Akyol, Ş. (2009). Türk medeni hukukunda temsil, İstanbul: Vedat Kitapçılık Basım Yayım Dağıtım.
- Akyol, Ş. (2007). Temsil teorisinde ulak (nuntius) temsilci olmayan aracının faaliyeti, İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Akyol, Ş. (2009). Birlikte temsil, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Akyol, Ş. (2009). Temsil yetkisinin yorumu, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Altınar, F. Z. (2009). Yetkisiz temsil, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Antalya, O. G. (2019). Borçlar hukuku genel hükümler, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Antalya, O. G. ve Topuz, M. (2021). Medeni hukuk, giriş, temel kavramlar, başlangıç hükümleri, cilt 1, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Aral, F. ve Ayrancı, H. (2021). Borçlar hukuku özel borç ilişkileri, Ankara: Yetkin Yayınları.
- Başpınar, V. (2004). Vekilin (avukatın, hekimin, mimarın, bankanın) özen borcundan doğan sorumluluğu, Ankara: Yetkin Yayınları.
- Belgesay, M. R. (1941). Hukukî muamelelerde temsil, İstanbul: Koşkun Matbaası.
- Berger, B. (2008). Allgemeines schuldrecht, Bern.

Bucher, E. (1988). Schweizerisches obligationenrecht, allgemeiner teil ohne deliktsrecht, 2. Auflage, Zürich.

Cansel, E. ve Özel, Ç. (2017). Borçlar hukuku genel hükümler, cilt-1, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Demir, B. (2015). 6098 sayılı türk borçlar kanunu kapsamında doğrudan temsil müessesesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 6(1), 249-278.

Doğan, M., Şahan, G. ve Atamulu, İ. (2021). Borçlar hukuku genel hükümler, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Eren, F. (2019). Borçlar hukuku genel hükümler, Ankara: Yetkin Basımevi.

Erich, M. (1961). Mukayeseli hukuk ve hususiyle türk-isviçre borçlar hukuku bakımından salahiyyete müstenit temsil, Ankara: Ajans Türk Matbaası.

Gülerci, A. F. ve Kılınç, A. (2011). Borçlar hukuku genel hükümler, Ankara: Yetkin Yayınevi.

Günergök, Ö. ve Kayıhan, Ş. (2020). Borçlar hukuku dersleri (genel hükümler), İstanbul: Umuttepe Yayınları.

Helvacı, S. ve Karasu, B. (2018). Yetkisiz temsilcinin hukuki sorumluluğu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 24(1), 194-214.

İnan, A. N. ve Yücel, Ö. (2014). İnan borçlar hukuku genel hükümler, Ankara: Seçkin Yayınevi.

İnceoğlu, M. (2009). Borçlar hukukunda doğrudan temsil, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık A.Ş.

Kartal, M. (2019). Anonim şirketin temsili, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Kılıçoğlu, A. M. (2018). Borçlar hukuku genel hükümler, Ankara: Turhan Kitabevi.

Kılıçoğlu, A. M. (1995). Vekâletsiz iş görmenin temsil hukukunda uygulama alanı bulunduğu haller, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 44(1), 443-450.

Kocayusufpaşaoğlu, N. (2017). Borçlar hukuku genel bölüm, birinci cilt: borçlar hukukuna giriş, hukukî işlem, sözleşme, İstanbul: Filiz Kitabevi.

Kocayusufpaşaoğlu, N. (1990). Bir yetki belgesi ile kanıtlanan temsil yetkisinin geri alınmasında üçüncü kişilerin iyiniyetinin korunması açısından bk. m. 33/11, 34/111 ve 37 karşısında bk. m. 36/11'nin uygulama alanının belirlenmesi, Ankara: Banka ve Ticaret Enstitüsü Yayınları.

Kutlu Sungurbey, A. (1988). Yetkisiz temsil, İstanbul: Yasa Yayınları.

Nart, S. (2019). Temsil, istanbul şerhi türk borçlar kanunu, yürürlük kanunu, (madde 1-82), İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Nomer, H. N. (2020). Borçlar hukuku genel hükümler, İstanbul: Beta Yayınevi.

Oğuzman, M. K. ve Öz, M. T. (2020). Borçlar hukuku genel hükümler, C. 1, İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Schwenzer, I. (2006). Schweizerisches obligationenrecht allgemeiner teil, 4. Auflage, Bern.

Sungurbey, A. (1988). Yetkisiz temsil. İstanbul: Yasa Yayın ve Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş

Tandoğan, H. (2010). Borçlar hukuku, özel borç ilişkileri, C. 2, İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Tekinay, S. S., Akman, S., Burcuoğlu, H. Altop, A (1993). Borçlar hukuku genel hükümler, İstanbul: Filiz Kitabevi.

Tiftik, M. ve Şen, E. (2016). Yetkisiz temsilde culpa in contrahendo sorumluluğu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(3) 2643- 2664.

Violand, G. (1988). Die stellvertretung ohne ermächtigung, OR Art.38 und 39, Bern und Stuttgart.

Watter, R. and Schneller, Y. (2007). Basler kommentar (hrsg. honsell/vogt/wiegand), Obligationenrecht, 4. Auflage, Basel.

Von Tuhr, A. and Peter, H. (1974). Allgemeiner teil des obligationenrechts, erster band, 3. Auflage, Zürich.

Yavuz, C. (1983). Türk isviçre ve fransız medeni hukuklarında dolaylı temsil, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Yelmen, A. (2015). Yetkisiz temsil, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel(1), 429-448.

Yıldırım, A. (2016). Türk borçlar hukuku genel hükümler, Ankara: Adalet Yayınevi.

Zach, R., Künzle, H. R. and Berner K. (1990). Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Band VI: Obligationenrecht, 1. Abteilung: Allgemeine Bestimmungen, 2. Teilband, 2. Unterteilband: Stellvertretung, Bern.

Zevkliler, A. ve Gökyayla, E. (2020). Borçlar hukuku özel borç ilişkileri, İstanbul: Vedat Kitapçılık.